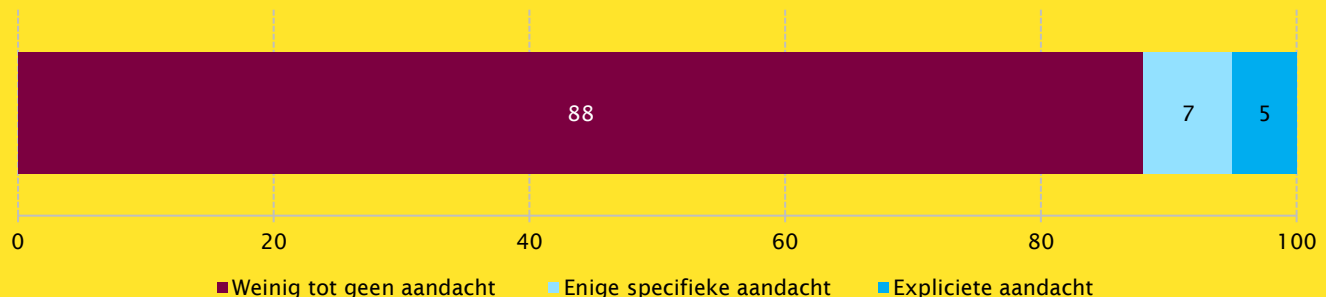

Talentontwikkeling in lokale sportakkoorden

Factsheet 2021/11

Agnes van Suijlekom & Marit Dopheide

Figuur 1 Aandacht voor talentontwikkeling in lokale sportakkoorden, april 2021 (in procenten, n=287)

Bron: analyse lokale sportakkoorden, voorjaar 2021, Mulier Instituut.

In 2019 verscheen het zesde deelakkoord van het Nationaal Sportakkoord. In dit deelakkoord 'Topsport die inspireert' staan het verder versterken van talentontwikkeling en de (lokale) maatschappelijke impact van topsport centraal. Vanuit dit perspectief is het Mulier Instituut een inventarisatie van lokale talentontwikkelingsinitiatieven gestart.

Uit de monitoring van het Nationaal Sportakkoord in 2020 blijkt dat het thema topsport minimale aandacht krijgt in de lokale sportakkoorden.¹ Dit komt deels doordat het thema topsport nog niet was uitgewerkt in het Nationaal Sportakkoord toen de meeste lokale sportakkoorden werden gevormd. Daarnaast krijgt topsport relatief weinig aandacht op gemeentelijk niveau ten opzichte van andere thema's: uit de monitor blijkt dat het thema topsport in 10 procent van de lokale sportakkoorden is uitgewerkt.

Talentontwikkeling wordt relatief vaak genoemd als een van de speerpunten en functioneert als brug tussen de lokale breedtesport en de (internationale) topsport. Om meer inzicht te krijgen in de initiatieven op het gebied van talentontwikkeling op lokaal niveau, zijn 287 lokale sportakkoorden nader onderzocht.²

Eerst is een indeling in drie categorieën gemaakt: weinig tot geen, enige en expliciete aandacht voor talentontwikkeling in het lokale sportakkoord.

Vervolgens zijn de documenten van de 287 lokale sportakkoorden geanalyseerd door middel van een globale inhoudsanalyse³ en een verdiepende analyse⁴ van de veertig akkoorden waarin het woord 'talent' vaker dan twee keer genoemd. Aanvullend is een analyse uitgevoerd waarbij handmatig is gekeken in hoeverre er aandacht is voor talentontwikkeling in de provinciale akkoorden.

Categorie 1: Weinig tot geen aandacht voor talentontwikkeling

In negen op de tien lokale sportakkoorden (88%, zie figuur 1) is weinig tot geen aandacht voor talentontwikkeling. In ruim de helft (n=169) van deze akkoorden wordt het woord 'talent' geen enkele keer genoemd. In de overige akkoorden in categorie 1 wordt 'talent' één (n=46) of twee keer (n=31) genoemd. In deze akkoorden wordt vaak verwezen naar de landelijke ambities vanuit het Nationaal Sportakkoord, zonder dat hierbij concrete ambities voor de eigen gemeente(n) worden beschreven.

In zeven lokale akkoorden komt de term 'talent' vaker dan twee keer voor, maar zijn geen concrete ambities voor de eigen gemeente(n) opgenomen.

¹ Pulles, I., Reitsma, M., Hoogendam, A., Nafzger, P. & Poel, H. van der (2020). [Monitoring Sportakkoord: Sport verenigt Nederland. Van akkoord naar uitvoering](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² De vijf grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven) zijn hierbij niet meegenomen. Zij zijn vrijgesteld van een lokaal sportakkoord en gebruiken hun uitvoeringsbudget voor het opzetten van een *living lab*.

³ De globale inhoudsanalyse is uitgevoerd via een automatische zoektermenanalyse (o.a. op 'talent', 'talentontwikkeling' en 'talentherkenning').

⁴ Bij de verdiepende analyse is gekeken naar de gestelde ambities, (innovatieve) maatregelen, aandacht voor samenwerking, financiering, monitoring en evaluatie en afspraken over de uitvoering.

Categorie 2: Enige aandacht voor talentontwikkeling

In 21 lokale sportakkoorden⁵ (7%) is in enige mate sprake van specifieke aandacht voor talentontwikkeling. In deze akkoorden ligt de focus op het inzetten van topsporters en talenten als rolmodellen in de gemeente. Deze ambitie is conform het zesde deelakkoord 'Topsport die inspireert', waarin wordt gewezen op het belang van de inspirerende waarde van lokale topsporters en/of talenten. Topsporters en talenten worden ingezet als ambassadeur, ter inspiratie of voor het geven van voorlichting/sportclinics. Een aantal gemeenten organiseert een lokale sportverkiezing om topsporters en talenten te eren en als inspiratiebron centraal te stellen:

'Daarnaast gaan we op zoek naar lokale helden die als rolmodel of ambassadeur fungeren. Hierbij kan gedacht worden aan (top)sporters en talenten die uit de gemeente komen, maar ook aan verenigingshelden.'

In enkele akkoorden wordt benoemd in welke mate er aandacht is voor samenwerking tussen verschillende partijen op het gebied van talentontwikkeling. Zo wordt in enkele akkoorden aangegeven dat er wordt gestreefd naar (meer) samenwerking tussen sportaanbieders onderling of tussen sportaanbieders en het onderwijs op lokaal of regionaal niveau.

De (co)financiering voor de uitvoering van de actiepunten in deze lokale akkoorden bestaat voornamelijk uit het uitvoeringsbudget en aanvullende financiering op landelijk en provinciaal niveau. Over de financiering van actiepunten gericht op talentontwikkeling staat vrijwel niets vermeld. Hierdoor is onduidelijk hoeveel budget wordt uitgetrokken voor talentontwikkeling.

Categorie 3: Expliciete aandacht voor talentontwikkeling

In dertien lokale sportakkoorden⁶ (5%) is expliciete aandacht voor talentontwikkeling. In deze sportakkoorden is talentontwikkeling veelal opgenomen in een apart deelakkoord over topsport en/of talentontwikkeling.

Deze akkoorden worden gekenmerkt door helder geformuleerde ambities voor lokale talentontwikkeling, die zijn vertaald naar concrete actiepunten. Naast de ambitie om talenten en topsporters in te zetten als inspiratiebron, zijn in deze akkoorden ook ambities opgenomen voor de facilitering van talenten. Zo wordt in een aantal akkoorden gestreefd naar een sterk, lerend netwerk en een sportinfrastructuur om de talenten zo goed mogelijk te ondersteunen. Hierbij wordt het belang van samenwerking met lokale en/of regionale partijen benadrukt.

Een andere overeenkomst tussen deze akkoorden is de nadruk op het belang van talentontwikkeling, waarbij het belang van een brede motorische ontwikkeling en samenwerking met de breedtesport regelmatig wordt benoemd.

Naast samenwerking met de breedtesport wordt voor talentontwikkeling (structurele) verbinding gezocht tussen betrokkenen vanuit topsportverenigingen, Regionale Trainings Centra (RTC's), het onderwijs, de eigen en/of andere gemeenten, regionale en/of provinciale initiatieven, maatschappelijke organisaties, sportbonden, de gezondheidszorg, beweegaanbieders en/of het bedrijfsleven.

In veel akkoorden uit deze derde categorie is duidelijk bij wie het eigenaarschap ligt voor de uitvoering van de opgestelde acties. Voorbeelden van deze uitvoerders zijn talentwerkgroepen, (regionale) talentregisseurs en de regionale buurtsportcoach.

⁵ Ameland, Alkmaar, Arnhem, Beekdaelen, Doesburg, Drimmelen, Ede, Emmen, Goirle, Maastricht, Meerssen, Noordenveld, Oisterwijk, Roerdalen, Sittard-Geleen, Terschelling, Tubbergen, Vlieland, Voorst, Wierden en Wormerland.

⁶ Achterhoek, Apeldoorn, Borne, Gouda, Haarlem, Hellendoorn, Hogeveen, Kampen, Kapelle, Leiden, Nissewaard, Zaanstad en Zwolle.

Vaak zijn specifieke budgetten toegekend aan talentontwikkeling. Deze bedragen variëren per gemeente en zijn afhankelijk van de totale financiering voor het sportakkoord van de betreffende gemeente. In enkele akkoorden wordt gesproken over een aanvullende financiering gericht op talentontwikkeling, bijvoorbeeld door de oprichting van of samenwerking met een fonds. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen de gemeente Haarlem en het Yvonne van Gennip Talent Fonds om sporttalenten financieel te ondersteunen bij een specifiek doel.

In deze akkoorden is niet alleen expliciet aparte aandacht voor talentontwikkeling, maar is dit ook een integraal of doorsnijdend thema dat terugkomt in andere deelakkoordthema's van het sportakkoord. Zo is in acht akkoorden ook aandacht voor talentontwikkeling bij de thema's inclusief sporten en bewegen, positieve sportcultuur en/of vaardig in bewegen.

Provinciale (sport)akkoorden

Het provinciale sportbeleid is ondersteunend aan het lokale en landelijke beleid. Provincies kunnen zelf bepalen in hoeverre zij zich bezighouden met sportspecifieke thema's.

In het totaal hebben zeven van de twaalf⁷ provincies in Nederland aangegeven dat zij de ambitie hebben om een provinciaal sportakkoord te sluiten. Hiervan hebben vier provincies⁸ reeds een akkoord gesloten, waarin talentontwikkeling in meer of mindere mate een belangrijke rol speelt. Een provinciaal sportakkoord kan zorgen voor clustering van lokale akkoorden, brengt overzicht en kan dienen als platform en netwerk. Opvallend is dat binnen het thema topsport in de provinciale sportakkoorden het accent sterk ligt op de talentontwikkeling.

Het woord 'talent' wordt het vaakst genoemd in het provinciale akkoord van Gelderland. In deze provincie is een sterke structuur voor de talentontwikkeling gerealiseerd, waarbij jaarlijks zo'n 600 (inter)nationale sporttalenten begeleid en ondersteund worden (o.a. op TeamNL centrum Papendal).

Overijssel heeft als doel een breed podium voor talent en talentherkenning te hebben in 2025, waarbij elk talent kansen heeft om zich maximaal te ontwikkelen. De provincie Zeeland heeft het programma 'TalentBoost' opgezet, waarbij het doel is om talenten te ontdekken, te erkennen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. Er is geen link gevonden tussen de aandacht voor talentontwikkeling op provinciaal en lokaal niveau.

Conclusie

Uit de uitgevoerde analyses blijkt dat er beperkte aandacht is voor talentontwikkeling in de lokale sportakkoorden. Verklaringen hiervoor zijn dat het deelakkoord 'Topsport die inspireert' als onderdeel van het Nationaal Sportakkoord later is uitgewerkt dan de andere deelakkoorden en de prioritering van gemeenten op andere deelakkoordthema's.

Gemeenten die enige of expliciete aandacht hebben voor talentontwikkeling, hebben duidelijke uitvoerders met expertise op dit gebied. Veelal is er sprake van een integrale aanpak en samenwerkingsverbanden met lokale, regionale en landelijke partijen uit diverse sectoren van deze gemeenten.

De akkoorden van deze gemeenten kunnen als inspiratie dienen voor gemeenten die weinig tot geen aandacht voor talentontwikkeling hebben in hun sportakkoord, maar wel ambities hebben op dat terrein. Bij de doorontwikkeling van hun lokale akkoorden zou talentontwikkeling (verder) kunnen worden uitgewerkt of geïntegreerd kunnen worden in andere thema's van het akkoord. De gemeenten uit categorie 2 en 3 laten zien dat er voor alle gemeenten kansen zijn om het thema talentontwikkeling in meer of mindere mate op te nemen in het lokale sportakkoord.

⁷ Drenthe, Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Overijssel, Utrecht en Zeeland.

⁸ Gelderland, Groningen, Overijssel en Zeeland.